

Твердохлєбова О.Р.,

магістрант Київського університету культури;
Науковий консультант: Борко Т.М., кандидат
педагогічних наук,
м. Миколаїв

СУЧАСНА КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ

Суспільний розвиток українського соціуму складається із трьох складових: політичної, економічної і культурної. Це підтверджує існування трьох головних видів соціального управління: соціально-політичного менеджменту (індустріально-державного управління); соціально-економічного менеджменту (управління матеріальним виробництвом); соціально-культурного менеджменту (управління духовним виробництвом).

Як зазначає науковець, культурна політика є своєрідною ідеєю про те, як має бути організована культура держави, які завдання повинні виконувати держава і які пріоритети є у галузі культури. На це можуть вплинути багато яких факторів, які можна розділити на зовнішні та внутрішні. Це короткострокові (наприклад, національний політичний клімат та програма, цілі уряду, економічна ситуація тощо), або довгострокові (наприклад, рівень культурної освіти населення, культурні інтереси і потреби населення, сила культурної традиції тощо) [1].

Є багато факторів, які можуть вплинути на форму культурного менеджменту та на моделі культурної політики. Культурна політика – це дії уряду, закони та програми, що регулюють, захищають, заохочують і фінансово (або іншим чином) підтримують діяльність, пов'язану із мистецтвом та творчими секторами, такими як живопис, скульптура, музика, танці, література та кіно, серед іншого культура, яка може включати діяльність, пов'язану із мовою. Ідея культурної політики була розроблена в ЮНЕСКО у 1960-х роках.

Як правило, це передбачає введення в дію урядів специфічних процесів, правових класифікацій, нормативних актів, законодавства та установ (наприклад, галерей, музеїв, бібліотек, оперних театрів та ін.), які сприяють і сприятимуть культурному різноманіттю та творчим вираженням в різних формах мистецтва та творчої діяльності.

Культурна політика відрізняється у різних країнах, але загалом вона спрямована на покращення доступності мистецтва та творчої діяльності для громадян та заохочення до пізнання художніх, музичних, етнічних, соціолінгвістичних, літературних та інших вподобань усіх людей в країні. У деяких країнах, особливо із 1970-х років, акцент робиться на підтримці культури корінних народів та громад та забезпечення того, щоб засоби культури (наприклад, кінематографія чи телевізійне виробництво) відображали різноманітну культурну та етнічну спадщину країни.

Культурна політика може здійснюватися на національному рівні, на субнаціональному рівні (наприклад, у штатах США або канадських провінціях), на регіональному рівні, або на муніципальному рівні (наприклад, уряд міста створює музей, або центр мистецтв).

Культурна політика регулює великий сектор життя суспільства. Це тягне за собою «великий, неоднорідний набір людей та організацій, які займаються створенням, виробництвом, презентацією, розповсюдженням та збереженням, естетичної культурної спадщини та розважальних заходів» [2].

Публічні гуманітарні програми (громадське мовлення, творче письмо, поезія). Така суспільно-культурна політика залишатиметься вірною найвищим стандартам передового досвіду із широкого кола естетичних виразів, одночасно забезпечивши якнайширший доступ до людей із різних географічних регіонів, соціально-економічних верств [3].

При визначенні державної політики, державні культурні установи зможуть краще доповнювати зусилля приватного сектора, а не дублювати свою діяльність. Аналогічним чином, культурна політика може сприяти розвитку громад підтримуючи мистецьку спадщини, яка перебуває у конкурентному становищі у мультикультурному світі.

Можна стверджувати, що існує співвідношення відповідальності держави за соціально-економічні та фізичні потреби своїх громадян та їх доступ до культури та можливості для художнього самовираження. Однак естетичний вимір державної політики ніколи не сприймався як інтуїтивно очевидний, або політично необхідний.

У лютому 2016 року Кабінет Міністрів України затвердив «Стратегію довгострокового розвитку української культури» (Стратегію реформ), яка базується на проведенні великих досліджень із питань культури громадськими та неурядовими організаціями. У Стратегії «визначається основні види культурної діяльності», і вона є надійною основою для сталого інноваційного та культурного розвитку України.

У 2016 та 2017 рр. Верховною Радою України у сфері культури було прийнято кілька законів:

1. Закон України «Про деякі зміни до законодавчих актів України щодо запровадження договірної форми у сфері культури» та «Процедура призначення на посаду керівників державних та комунальних культурних установ» (2016 р.);

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення державного управління книготорговельного підприємства» (2016 р.);

3. Закон України «Про Український культурний фонд» (2017).

Урядові укази та рішення міністрів створили передумови для інфраструктурних та стратегічних змін. Проте у багатьох випадках, на даному етапі це не забезпечує ефективних результатів.

Відповідно до «Довгострокової стратегії розвитку української культури» (Стратегія реформ, 2016 р.) стратегічними напрямками реформ є:

- визнання основної ролі культури в національному розвитку та винятковість національної ідентичності на основі української культури;
- зміцнення ролі культури в соціально-економічному розвитку України шляхом взаємодії та підвищення відповідальності державних установ та громадянського суспільства;
- найвища участь зацікавлених сторін у розробці та реалізації державної культурної політики;
- вдосконалення та модернізація правових, структурних та фінансових інструментів культурної підтримки;
- забезпечення доступності культури за допомогою традиційних та нових форм культурної діяльності;
- забезпечення державної підтримки культурного різноманіття в Україні;
- забезпечення державної підтримки національного культурного продукту та провідної ролі художників та менеджерів культури у створенні, розповсюдженні та збереженні національного культурного продукту;
- розвиток попиту та споживачів сучасних продуктів культури та культурних послуг;
- вдосконалення культурно-мистецької освіти;
- розвиток інтегральної інформації та культурного простору;
- підтримка інновацій, нових знань та навичок, творчих галузей, що відповідають викликам 21-го століття.

Список використаних джерел:

1. Мазурик З. Культурна політика в епоху глобалізації: в контексті німецького досвіду // *І.* – 2000. – № 19. – С. 169-177.
2. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів / кол. авторів: кер. [Безгін О. І., Бернадська А. Є., Кочарян І. С., Успенська О. Ю.]. – К. : Ін-т культурології НАМ України, 2013. – 176 с.
3. Культурна політика України – оцінка міжнародних експертів / Рада культурної співпраці. – 2007. – Берез. – С. 21